

H P LOVECRAFT



SPISY 3 VOLÁNÍ CTHULHU DÍL 1

PLUS

Volání Cthulhu

Spisy 3/I

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

☰ KNIHA ZLIN

Howard Phillips Lovecraft
Volání Cthulhu – Spisy 3/I – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.


ALBATROS MEDIA

Howard Phillips Lovecraft

VOLÁNÍ CTHULHU

Díl první



HOWARD PHILLIPS LOVECRAFT

VOLÁNÍ CTHULHU 1

PŘÍBĚHY A NOVELY Z LET 1926–1927

SEBRANÉ SPISY SVAZEK III

Ilustrace František Štorm

OBSAH

Chladný vzduch (přeložil Václav Kajdoš)	7
Volání Cthulhu (přeložil Ondřej Neff)	19
Pickmanův model (přeložila Linda Bartošková)	61
Podivný dům vysoko v mlze (přeložila Stanislava Menšíková)	79
Stříbrný klíč (přeložila Stanislava Menšíková)	92
Snové putování k neznámému Kadathu (přeložila Stanislava Menšíková)	108
Případ Charlese Dextera Warda – Část první (přeložil Václav Kajdoš)	245
Komentáře a vysvětlivky	337
Ediční poznámka	344

CHLADNÝ VZDUCH

Ptáte se mě, proč se bojím průvanu chladného vzduchu, proč se chvěji více než druzí při vstupu do studené místnosti a je mi odporné, až na zvracení, když se večerní chlad vloudí do tepla mírného podzimního dne. Najdou se tací, kteří tvrdí, že reaguji na chlad jako jiní na zápach, a já jsem poslední, kdo by to popíral. Vypovím vám však tu nejděsivější příhodu, jež mne kdy potkala, a ponechám na vás, abyste posoudili, zda poskytuje dostatečné vysvětlení pro moji výstřednost.

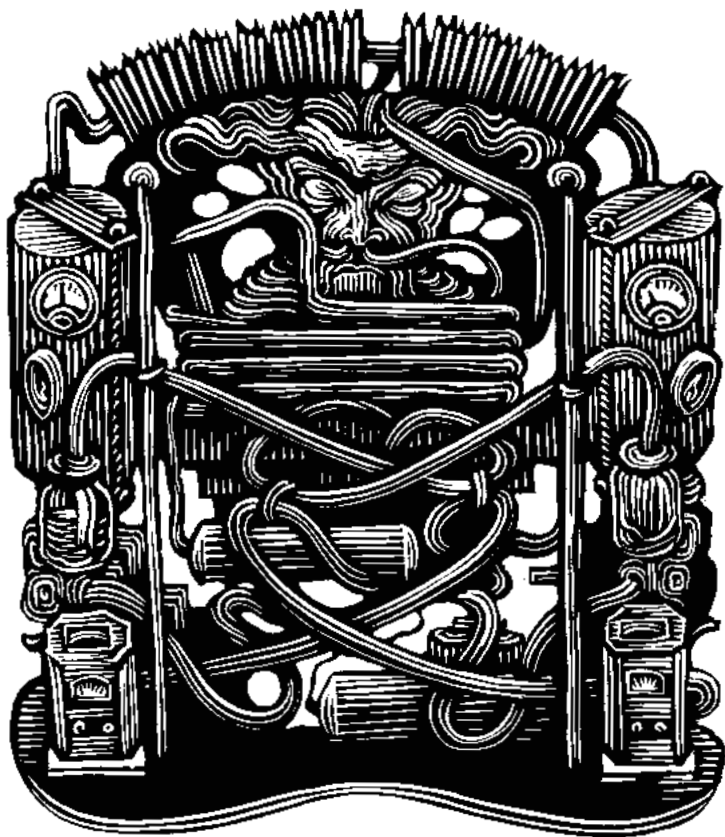
Kdo si představuje, že hrůza je nevyhnutelně spjatá s temnotou, tichem a osamělostí, dopouští se omylu. Mne se zmocnila za jasného odpoledne, uprostřed rušného velkoměsta, v životem kypícím, obyčejném, ošumělém penzionu, v přítomnosti jeho prozaické majitelky a dvou statných mužů. Na jaře roku 1923 jsem v New Yorku pracoval pro jistý neúspěšný a nevýdělečný časopis, a protože jsem nebyl schopen platit vyšší nájemné, střídal jsem jeden levný penzion za druhým a pátral po pokoji, v němž by se snoubily kvality obстоjné čistoty, snesitelného zařízení a skutečně rozumné ceny. Brzy se ukázalo, že mohu volit jen mezi špatnými a méně špatnými nabídkami, a po určitém čase jsem našel dům na Čtrnácté západní ulici, který mě odpuzoval daleko méně než všechny předchozí.

Byl to velký třípatrový dům z hnědého pískovce z konce čtyřicátých let, zdobený mramorem a skvostným dřevěným nábytkem, a jeho zašlá a znesvěcená nádhera svědčila o úpadku z vysoké úrovně bohatství a elegance. V prostorných a vzdušných pokojích, vyzdobených nemožnými tapetami a směšnými štukovými římsami, se držel skličující pach zatuchliny a slabý odér pochybné kuchyně; ale

podlahy byly čisté, ložní prádlo přijatelně zachovalé a nestávalo se příliš často, že by došla teplá voda nebo byla zavřená, takže jsem dospěl k názoru, že je to přinejmenším ucházející místo k přezimování, než člověk začne zase naplno žít. Majitelka, paní Herrero, ucuchtaná španělská ženská s knírkem, mě neotravovala tlacháním, ani nekritizovala, že v prostorách svého pokoje ve druhém patře, s okny obrácenými do ulice, nechávám elektrické světlo svítit příliš dlouho do noci; a ostatní nájemníci byli tak tiší a nemluvní, jak si jen bylo možno přát, povětšinou Španělé, jen o málo lepší než lidé toho nejsprostšího a nejhrubšího ražení. Jedině rámus tramvají a vozů projíždějících dole poměrně rušnou ulicí představoval určitou nepřijemnost.

Byl jsem tam asi tři týdny, když se přihodila první zvláštní událost. Jednou večer, tak kolem osmé, jsem uslyšel, jak na podlahu cosi kape, a náhle jsem si uvědomil, že již nějakou dobu cítím pronikavý zápach čpavku. Rozhlédl jsem se a spatřil jsem, že strop je vlhký a prosakuje; promáčení očividně postupovalo z rohu od ulice. Ve snaze zabránit dalším škodám jsem spěchal do přízemí, abych o všem zpravil majitelku penzionu, a ta mne ujistila, že závada bude rychle odstraněna.

„To dochtór Muñoz,“ volala spěchajíc přede mnou po schodech nahoru, „on rozlil svý chemikálie. On už móc nemocný, aby se léčil sám – víc a víc nemocnější – a od ní koho on sí nedá pomoct. On ve svý nemoci bývá móc vzláštní, celý dny on bere lázně z dívně smrdících vodiček a nesmí se rozčítit a nesnáší teplo. Domáci práce sí on dělá sám, ta malá címra u něho bývá plná lahviček a přístrojů, ale jako dochtór už se on nežíví. Ale býval dřív slovutný, i můj tatík v Barcelóně o ním slýchal. Zrovínka on spravuje ruku opravářovi, co se tu zraníl. Ven on níkdy nechodívá, jenom



na střechu, a můj chlapec Estéban mu nosívá jídlo a oblékání, meducíny a chemikálie. Božínku, toho salmíaku co on využívá, aby býval v chladným!“

Paní Herrero zmizela po schodišti do třetího patra a já se vrátil do svého pokoje. Čpavek už přestal kapat, a když jsem uklidil, co bylo rozlito, a otevřel okno, abych vyvětral, uslyšel jsem nad sebou těžké kroky paní domácí. Doktora Muñoze jsem nikdy neslyšel, jeho kroky byly tiché a lehké, doléhávaly ke mně jen zvuky jakoby nějakého mechanismu

poháněného benzinovým motorem. Chvíli jsem uvažoval, jaké asi zvláštní trápení může toho člověka sužovat a zda jeho zatvrzelé odmítání cizí pomoci není jen výsledkem nějakého vcelku bezdůvodného podivínství. Snad jde jen, přemítal jsem přízumně, o příliš patetické jednání výlučného muže, který v životě ztroskotal.

Nikdy bych nejspíše doktora Muñoze nepoznal, kdybych nebyl náhle utrpěl srdeční záchvat, když jsem jednou dopoledne seděl ve svém pokoji a psal. Lékaři mě již dříve na toto nebezpečí upozornili, a já věděl, že nemám času nazbyt; vzpomněl jsem si, co mi majitelka penzionu vyprávěla o pomoci, kterou onen invalida poskytl zraněnému řemeslníkovi. Vyvlekl jsem se po schodech nahoru a slabě zaklepal na jeho dveře. Na mé klepání odpověděl dobrou angličtinou zvláštní hlas, přicházející odněkud zprava, tázaje se na mé jméno a přání. A když jsem žádané informace poskytl, otevřely se jiné dveře vedle těch, před kterými jsem stál.

Uvítal mne závan chladného vzduchu; a přestože ten den byl v pozdním červnu jeden z nejteplejších, zachvěl jsem se, jak jsem překročil práh velkého bytu, jehož bohaté a vkusné vybavení mě v tomto hnízdě zchátralosti a špíny překvapilo. Skládací gauč, přes den užívaný jako pohovka, mahagonový nábytek, nádherné závěsy, staré obrazy, police plné knih, to vše evokovalo spíše pánskou studovnu nežli ložnici v penzionu. A nyní jsem viděl, že komora nad mou předsíní – ona „címra“ s lahvičkami a přístroji, o které se zmínila paní Herrero –, je v podstatě lékařská laboratoř a že on sám obývá převážně přilehlý prostorný pokoj, jehož účelné výklenky a velká sousedící koupelna mu umožňují skrýt všechny skříňky a překážející zařízení. Doktor Muñoz byl nepochybně mužem dobrého původu, obstojného vzdělání a vybraných způsobů.

Osoba přede mnou byla malé výšky, ale zteplilé postavy; muž byl oblečen v poněkud slavnostním, dobře střiženém a padnoucím obleku. Ušlechtilá tvář panovačného, ale nikoli arogantního výrazu byla zdobena krátkým šedým plnovousem, staromódní cvikr stínil velké, temné oči a trůnil nad orlím nosem, který dodával jeho převážně keltsko-iberským rysům maurského vzezření. Husté, pěkně upravené vlasy prozrazovaly pravidelnou péči holiče; byly slušivě rozděleny nad vysokým čelem a stejně jako celý jeho zjev ukazovaly na pronikavou inteligenci, vznešený rod a prvotřídní výchovu.

Když jsem tedy doktora Muñoze v závanu chladného vzduchu uviděl, nic v jeho vzhledu nemohlo ospravedlnit odpor, který jsem pocítil. Snad jen jeho zsinalá pleť či ledový dotek mohly sloužit za fyzickou příčinu mého pocitu, avšak i tyto okolnosti by se přeci měly dát omluvit mužovou invaliditou. Možná mne také odpuzoval ten mimořádný chlad; vždyť tak mrazivý van byl v horkém dni nenormální, a co je nenormální, vždy vyvolává nevoli, nedůvěru a strach.

Na svou averzi jsem ale brzy zapomněl, stržen obdivem k neobyčejnému umění toho podivného lékaře, jež bylo ihned patrné i přes jeho ledově studené, třesoucí se a bezkrevné ruce. Stačil mu pohled, aby přesně pochopil, co potřebuji, a pomoc mi poskytl se zručností mistra. Současně mě ujistil jemně modulovaným, i když podivně dutým a bezbarvým hlasem, že je nejzapřísáhlejším nepřitelem smrti a že obětoval celé své jmění a všechny své přátele kvůli obskurnímu experimentu, v němž celý svůj život zasvětil jejímu potlačování a potírání. Zdálo se, že v něm vězí jakýsi velkorysý nadšenec, a horlivě a neuměřeně se rozpovídal, zatímco mi vyšetřoval hrudník a míchal příslušný lék z přípravků, jež si byl přinesl z malé laboratoře.

Společnost člověka z dobré rodiny byla mu zřejmě ojedinělou vzácností v tomto ošumělém prostředí a pohnulo jej to k neobvyklé sdílnosti, jak se mu vynořovaly vzpomínky na lepší dny.

Jeho hlas byl přes veškerou podivnost konejšivý a já ani nedokázal postřehnout, kdy se nadechuje, jak hladce mu dlouhé věty splývaly z úst. Mluvil o svých teoriích a pokusech, aby mi odvedl myšlenky od záchvatu, a vzpomínám si, jak mě taktně utěšoval stran mého slabého srdce a ujišťoval mne, že vůle a vědomí jsou silnější než samotná životnost orgánů, že tělesná schránka, je-li původně zdravá a pečlivě udržovaná, si může za podpory vědy zachovat jakýsi druh nervové vitality navzdory nejvážnějším poškozením a poruchám, nebo dokonce částečným ztrátám v jednotlivých orgánových soustavách. Zpola žertem poznamenal, že by mě mohl jednou naučit žít i bez srdce, nebo přinejmenším setrvávat na určitém stupni uvědomělého bytí. Kupříkladu on sám, pravil, je stížen projevy nemocí, které vyžadují velmi přísný režim a stálý chlad. Jakékoliv delší zvýšení teploty by mu mohlo smrtelně ublížit; a chlad v jeho obydlí – asi minus padesát pět či padesát šest stupňů Fahrenheita – je udržován čpavkovým absorpčním chladicím systémem, jehož pumpy jsou poháněny benzinovým motorem, který jistě tak často slyším dole ve svém pokoji.

Když se mi po záchvatu v zázračně krátké chvíli ulevilo, opustil jsem to studené místo jako učedník a přívrženec toho nadaného poustevníka. Od té doby jsem ho často navštěvoval; oblečen v kabátě naslouchal jsem jeho řečem o tajných výzkumech a bezmála strašidelných objevech a trochu jsem se chvěl, když jsem prohlížel nezvyklé a neuvěřitelně staré svazky v jeho policích. Mohu dodat, že mě svým lékařským uměním navždy téměř úplně zbavil

mé choroby. Zdálo se, že se nevysmívá zařikáním středověkých učenců, neboť věří, že tyto jinotajné formule obsahují vzácné psychologické stimuly, které případně mohou mít jedinečný účinek na podstatu nervového systému, z něhož vyprchal život. Byl jsem dojat jeho vyprávěním o staříckém doktoru Torresovi z Valencie. Tento ctihodný lékař se podílel na jeho dřívějších pokusech a před osmácti lety jej ošetřoval po dobu oné těžké nemoci, která zavinila jeho současné potíže. Jakmile však tento praktický lékař svého kolegu zachránil, sám podlehl krutému nepříteli, proti kterému bojoval. Námaha byla zřejmě příliš veliká, neboť – jak doktor Muñoz šeptem vysvětlil, nezabíhaje do podrobností – metody léčení byly zcela mimořádné a zahrnovaly úkony a postupy neschvalované staršími a konzervativními galénisty.

Týdny mýjely a já jsem s lítostí pozoroval, že mému novému příteli skutečně pomalu, ale jistě ubývá fyzických sil, jak si všimla i paní Herrero. Popelavý nádech jeho tváře se zvýraznil, mluvil ještě prázdnějším a nezřetelnějším hlasem, jeho pohyby byly méně koordinované a jeho mysl a vůle se jevily méně pružné a iniciativní. Nepochybně si byl této smutné změny vědom a do jeho výrazu a projevu postupně pronikala chmurná ironie, což ve mně znovu částečně probudilo onen slabý odpor, jež jsem byl původně pociťoval.

Propadl zvláštním vrtochům, našel zálibu v exotických kořeních a egyptském kadidle, takže jeho pokoj byl cítit jako faraonova hrobka v Údolí králů. Současně vzrůstala jeho potřeba chladu a s mou pomocí zmnožil trubky ve vedení čpavku ve svém pokoji a upravil čerpadla a přívod do chladicího zařízení tak, aby mohl udržet teplotu na pouhých čtyřiatřiceti až čtyřiceti stupních Fahrenheita, a nakonec dokonce na dvaceti osmi stupních. Koupelna

a laboratoř musely být chlazeny méně, aby nezamrzala voda a nezpomalovaly se chemické procesy. Sousední nájemník si stěžoval, že k němu přes spojovací dveře proniká ledový vzduch, a tak jsem doktoru Muñozovi pomohl zavěsit těžké závěsy a tuto potíž odstranit. Zdálo se, že se ho zmocňuje vzrůstající hrůza, přemrštěná a chorobně zvrácená. Nepřetržitě mluvil o smrti, ale když jsem učinil decentní zmínku o pohřbu, pohřebních obřadech a podobných záležitostech, jenom se dutě smál.

Nakonec se stal veskrze neklidným, někdy až nepřijemným společníkem. Ale z vděčnosti, že mne vyléčil, jsem ho nemohl dost dobře ponechat napospas cizím lidem. Zabalen do těžkého hubertusu, který jsem pro tento účel zakoupil, pečlivě jsem každodenně utíral prach v jeho pokoji a staral se o jeho potřeby. Také jsem pro něj vyřizoval většinu nákupů a žasl jsem nad některými chemikáliemi, jež si objednával v lékárnách a obchodech s laboratorními potřebami.

Kolem jeho bytu narůstala nevysvětlitelná a stále houstnoucí atmosféra paniky. Jak jsem se již zmínil, celý dům byl cítit plísní. Ale zápach v jeho pokoji byl horší, navzdory všemu koření a kadidlu a štiplavým chemikáliím, z nichž si připravoval nyní již nepřetržité koupele, při kterých vytrvale odmítal asistenci. Chápal jsem, že to musí být spojeno s jeho nemocí a po zádech mi běhal mráz, kdykoli jsem uvažoval, jaká nemoc to asi musí být. Paní Herrero se žehkala křížem, kdykoli ho zahlédla, a bezvýhradně ho přenechala na starost mně. Ani svému synovi Estebanovi už nedovolovala cokoliv pro něj zařizovat. Když jsem navrhl jiné lékaře, nemocný se rozzuřil, ale jakoby právě jen tak, nakolik se domníval, že dokáže snést. Očividně se obával dopadu prudkého vzrušení na svůj tělesný stav; nicméně jeho vůle a životní energie spíše narůstaly, než že by slábly,

a on odmítal být upoután na lůžko. Skleslost z předchozích zlých dnů znovu ustoupila jeho zapálenému záměru, takže se zdál s vervou vzdorovat démonu smrti i ve chvíli, kdy už se ho odvěký nepřítel zmocňoval. Prakticky přestal předstírat, že jí – stolování pro něj bylo vždy podivně formálním návykem. A zdálo se, že výhradně duševní síla ho chrání před naprostým zhroucením.

Začal psát jakési dlouhé dokumenty, pečlivě je zapečetil a provázal je příkazy, abych je po jeho smrti doručil určitým osobám, které mi jmenoval – ponejvíce vzdělancům z Východní Indie, ale také jednomu svého času slavnému francouzskému lékaři, o němž se všeobecně myslelo, že je po smrti, a o němž šeptem kolovaly ty nejnepochopitelnější historky. (Když pak zemřel, tyto listy jsem neodeslal a neotevřené je spálil.) Jeho vzezření a hlas již byly zcela příšerné a jeho přítomnost se stávala téměř neúnosnou. Jednoho zářijového dne vyvolal nečekaný pohled na jeho osobu epileptický záchvat u muže, který mu přišel opravit stolní lampu; doktor muži naordinoval proti záchvatu účinný lék a sám se už pak důsledně držel z dohledu. Dosti podivuhodné ovšem bylo, že to byl opravář, který srdnatě a bez následků prošel i hrůzami Velké války.

Potom, uprostřed října, se s omračující náhlostí dostavila nejhorší noční můra. Jednou v noci okolo jedenácté se porouchalo čerpadlo chladicího stroje, takže během tří hodin ustaly všechny procesy chlazení. Doktor Muñoz mě přivolal dupáním na podlahu a já zoufale pracoval na opravě stroje, zatímco můj hostitel nadával tak bezživotným a otřesně dutým hlasem, že se to až vymyká popisu. Nadto byly mé amatérské pokusy bez užitku, a když jsem přivedl mechanika ze sousedních garáží s nočním provozem, zjistili jsme, že až do příštího rána, kdy budeme schopni získat nový píst, se nedá dělat vůbec nic. Umírající poustevník

projevoval strach a zuřivost v tak absurdní míře, že vybičované emoce ničily i to málo, co ještě zbývalo z jeho selhávající tělesné schránky; v náhlé křeči si přitiskl ruce na oči a utekl do koupelny. Ven se vypotácel s tváří pevně ovázanou a já jsem jeho oči už nikdy nespátral.

Chladu v bytě citelně ubývalo a kolem páté ráno se doktor opět uchýlil do koupelny a přikázal mi, abych ho zásoboval veškerým ledem, který seženu v kavárnách a obchodech s nočním provozem. Když jsem se vracel ze svých výprav, zhusta nepříjemných, a pokládal svou kořist před zavřené dveře koupelny, doléhalo ke mně zevnitř nepřetržitě šplouchání a silný hlas panovačně skřehotal „více – více“. Konečně nastal počátek teplého dne a obchody se začaly jeden po druhém otvírat. Požádal jsem Estebana, aby mi pomohl buď s donáškou ledu, zatímco já seženu píst k čerpadlu, nebo aby obstaral píst on, zatímco já budu pokračovat s ledem, on však, instruován matkou, všechno odmítl.

Nakonec jsem najal jakéhosi špinavého pobudu, na něhož jsem natrefil na rohu Osmé avenue, aby pacienta zásoboval ledem z malého krámku, který jsem mu ukázal. Sám jsem pak začal neúnavně shánět píst a hledal montéra, který by jej nainstaloval. Úkol se zdál nespílitelný a já jsem brzy zuřil téměř tak lítě jako pacient, když jsem sledoval, jak ubíhají hodiny, hladový, v bezdechém víru marného telefonování, horečnatě vybíhající od jednoho místa k druhému, sem a tam, podzemní drahou či tramvajemi. Kolem poledne jsem našel správný obchod s náhradními díly hluboko v centru města a někdy kolem půl druhé odpoledne jsem se vrátil do penzionu se vším potřebným a se dvěma zdatnými a zkušenými mechaniky. Udělal jsem vše, co bylo v mých silách, a nezbývalo než doufat, že jsem to stihl včas.

Temná hrůza mě však předešla. Dům byl vzhůru no-

hama a mezi drmoláním vylekaných hlasů jsem zaslechl i hluboký hlas modlícího se muže. Ve vzduchu bylo něco ďábelského, nájemníci se počínali modlit růženec, kdykoli k jejich chřípí dolehl zápach unikající zpod zavřených dveří doktora Muñoze. Onen pobuda, jehož jsem najal, pravděpodobně utekl s řevem a vytřeštěnýma očima ihned po dodání druhé dávky ledu, zřejmě vytrestán za svou nepatřičnou zvědavost. Najisto za sebou nezavřel, nyní ale byly dveře do bytu zamčené zevnitř. Zvenčí nebylo slyšet nic než nepopsatelné zvuky pomalého odkapávání čehosi hustého na podlahu.

Krátce jsem se poradil s paní Herrero a s opraváři, a aniž bych dbal na strach, který se mi zažíral do duše, navrhl jsem vyrazit dveře; paní domácí však našla způsob, jak pomocí drátu otočit zvenčí klíčem. V bytě jsme nejprve rozrazili dveře do všech ostatních pokojů a všechna okna jsme otevřeli dokořán. Poté jsme roztřeseně a s kapesníky u nosu vnikli do proklatého pokoje na jižní straně, rozpáleného v časném odpoledni sálavým sluncem.

Podivná temná a slizká stopa vedla z otevřených dveří koupelny ke vchodu do předsíně a odtud k psacímu stolu, u něhož se utvořila strašlivá kalužina. Něco bylo poslepu naškrábáno tužkou na kousku papíru, odporně zamazaném, jakoby od drápů, jež naposledy přejížděly přes chvatně psaná slova. Stopa dále vedla k pohovce a tam neodvratně končila.

Nemohu a neodvažuji se říci, co spočívalo nebo mělo spočívat na gauči. Předložím jen to, co jsem s mrazením v zádech rozluštil na lepkavém, umazaném papíru, dříve než jsem vytáhl zápalku a spálil jej na popel – onen vzkaz, jenž jsem v hrůze rozluštil, zatímco paní domácí a oba opraváři o překot prchali z toho ďábelského místa na nejbližší policejní stanici, aby tam ze sebe zmateně chrlili

nesouvislé bláboly. Ta odporná slova, z nichž se mi zvedal žaludek, se zdála téměř neskutečná ve zlatém slunečním světle a v rachocení tramvají a povozů, jedoucích nahoru po rušné Čtrnácté ulici, ale přiznávám se, že tehdy jsem jim věřil, ač nemohu čestně říci, zda jim věřím ještě i dnes. Jsou věci, o nichž je lépe nepřemýšlet, a mohu říci jen tolik, že nenávidím pach čpavku a při nečekaném závanu chladu se mne zmocňuje nevolnost.

„Je konec,“ stálo naškrábáno na onom ohavném vzka-
zu. „Nemám led – ten muž mne spatřil a utekl. Každou mi-
nutou je tepleji a tkáně to nemohou vydržet. Domnívám
se, že víte, co jsem říkal o vůli, nervech a zachovalém těle
člověka, jehož orgány přestaly pracovat. Teorie to byla
správná, ale nemohla fungovat donekonečna. Ten postu-
pující rozklad jsem nepředvídal. Doktor Torres pochopil,
oč běží, a ten nervový otřes ho zabil. Nemohl unést, co
musel udělat: bylo potřeba mne dopravit na zvláštní tem-
né místo, vzal-li můj dopis vážně a chtěl-li mne zachránit.
Ale orgány nikdy nezačaly znovu pracovat. Nezbyvalo
mu tedy než použít mého způsobu – umělého zachování
těla – abyste pochopil, já zemřel už tehdy, před osmnácti
lety.“

VOLÁNÍ CTHULHU

*Nalezeno mezi listinami zesnulého Francise Waylanda
Thurstona z Bostonu*

Z tak mocných sil či bytostí mohlo případně něco přežít... přežít z nesmírně vzdálené doby, kdy... vědomí na sebe možná bralo tvary a podoby, jež se stáhly do ústraní dávno před nástupem vzmáhajícího se lidstva... bytosti, o nichž pouze básně a legendy zachytily prchavou vzpomínku a nazývají je bohy, stvůrami a bájnými tvory všelikých druhů...

Algernon Blackwood

I. HRŮZNÝ BASRELIÉF

Myslím, že největším milosrdenstvím na světě je neschopnost lidské mysli uvědomit si ve vší celistvosti vše, co v ní spočívá. Obýváme poklidný ostrov nevědomosti uprostřed temných oceánů nekonečna a není nám určeno vydávat se z něj daleko. Vědy, z nichž každá sleduje svůj vlastní směr, nám prozatím ublížily jen nepatrně; avšak jednoho dne do sebe zapadnou znalosti, jež doposud nebyly uvedeny v souvislost, a před námi se otevrou tak úděsné pohledy na skutečnost a na naše strašlivé postavení v ní, že z toho zjevení buď zešílíme, nebo uprchneme z nesnesitelného světla do klidu a bezpečí nového věku temna.

Teosofové spekulují o veliké nesmírnosti kosmických cyklů, v jakých náš svět a lidský rod tvoří pouhou přechodnou epizodu. Naznačují možnost tak podivných přeživších pozůstatků, že jenom díky zaslepenému optimismu z toho nikomu netuhne v žilách krev. Ale nebyla to jejich učení, co mi umožnilo jedinkrát nahlédnout do hlubin zapovězených tisíciletí a co způsobilo, že mě mrazí při

pouhém pomyslení na tu událost, a co mě přivádí k šílenství, když se mi o ní zdá. Ten závrtný pohled, tak jako všechna strašlivá prozření, otevřel se mi náhle v okamžiku, kdy se náhodně propojily dvě různé věci – v daném případě to byl článek ve starých novinách a poznámky zesnulého profesora. Chovám naději, že na onu souvislost už nikdo další nepřipadne; pokud budu živ, osobně se rozhodně nikdy vědomě nestanu článkem v tak odporném řetězci. Domnívám se, že i profesor měl v úmyslu pomlčet o té části, kterou znal, a že by zničil svoje poznámky, kdyby ho byla nečekaně nezastihla smrt.

Poprvé jsem se o té záležitosti dozvěděl v zimě 1926 až 1927, v souvislosti se smrtí svého prastrýce, George Gammella Angella, emeritního profesora semitských jazyků na Brownově univerzitě v Providence ve státě Rhode Island. Profesor Angell byl všeobecně známou autoritou na starověké nápisy a lidé ve vedení významných muzeí jej často žádali o konzultace; mnozí tudíž zaznamenali jeho odchod ve věku dvaadevadesáti let. V místě samém navíc vzbudily podiv okolnosti jeho smrti. Smrt profesora zastihla, když se vracel domů z lodi, která připlula z Newportu; podle vyprávění svědků padl jako podtátý poté, co do něj vrazil jakýsi černochoch – vyhlížel jako námořník a vynořil se náhle z jednoho z těch podezřelých temných dvorků na strmém svahu, po němž vede od nábřeží zkratka k domu zesnulého ve Williams Street. Lékaři nebyli schopni objevit žádnou zjevnou příčinu a po rozpačité debatě se usnesli na tom, že smrt nastala v důsledku nějakého neobvyklého případu srdečního selhání, jež si starý pán přivodil svým spěšným výstupem po prudkém svahu. V té době jsem neměl důvod s takovým závěrem nesouhlasit, poslední dobou mám však sklon o něm pochybovat, a vlastně více než jen to.

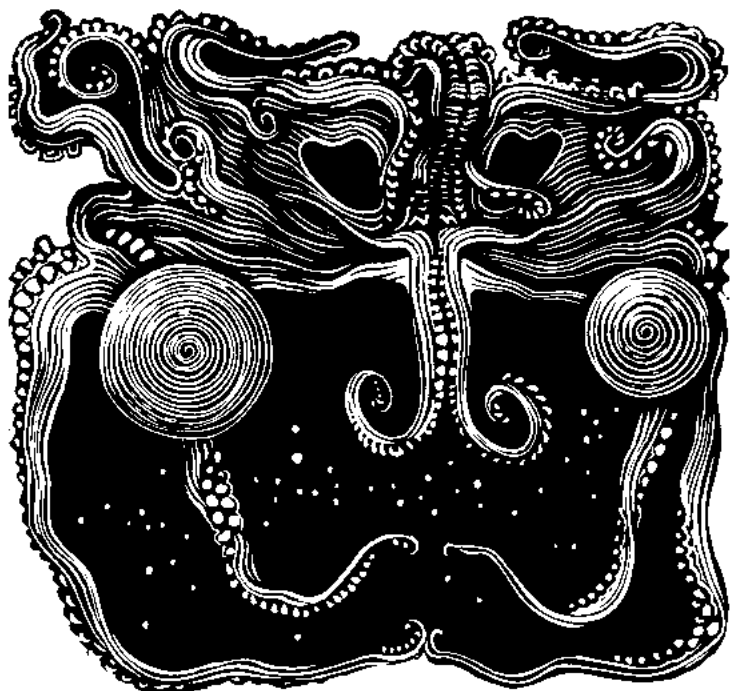
Protože zemřel jako bezdětný vdovec, jakožto prastrýcův dědic a vykonavatel poslední vůle jsem musel projít jeho listiny s notnou dávkou důkladnosti; z tohoto důvodu jsem dokumenty a truhly s materiály přestěhoval do svého bytu v Bostonu. Většinu textů, které jsem uspořádal, později otiskne Americká archeologická společnost, avšak jedna truhlice ve mně vyvolala rozpaky a cítil jsem, že její obsah by se neměl dostat nikomu dalšímu do rukou. Byla zamčená a nemohl jsem najít klíč, dokud mne nenapadlo vyzkoušet klíče ze svazku, který profesor nosil neustále u sebe. Pak se mi doopravdy podařilo ji otevřít, jenže když jsem to udělal, ocitl jsem se před mnohem těžší a hůře zdolatelnou překážkou. Neboť co mohl znamenat ten záhadný hliněný basreliéf a nesouvislé poznámky, útržky a výstřižky, jež jsem uvnitř našel? Snad můj strýc nezačal v pokročilém věku věřit těm nejlacinějším podvodům? Rozhodl jsem se, že vypátrám toho výstředního sochaře, který nese odpovědnost za zjevné rušení duševního klidu starého pána.

Basreliéf byl hrubý obdélník, necelý palec silný, o ploše asi pětkrát šest palců. A zcela očividně pocházel z doby velice nedávné. Jeho provedení bylo ovšem dnešnímu umění vzdálené, co do pojetí i vyznění; třebaže totiž kubismus a futurismus projevují mnohé divoké rozmarny, nikdy se u nich nesečkáme s onou mysteriózní pravidelností, jež vyzařuje ze starobylých nápisů. A shluk ornamentů na tabulce dozajista tvořil nějaký nápis, ačkoli mi selhávala paměť – vzdor mé obeznámenosti se strýcovými písemnostmi a sbírkami – při pokusech rozpoznat tyto konkrétní znaky, nebo alespoň odvodit s některým známým písmem i tu nejvzdálenější příbuznost.

Nad těmito zřejmými hieroglyfy byl ještě obraz znázorňující jakousi postavu, avšak neurčité provedení mi bránilo

udělat si přesnou představu, co to má být. Vypadalo to jako nějaká nestvůra nebo symbol pro nějakou nestvůru, jehož tvar mohl být jediné výplodem chorobné fantazie. Kdybych prohlásil, že ve své poněkud bujné představivosti jsem v obrazu současně spatřoval chobotnici, draka a karikaturu člověka, nepodařilo by se mi ještě vystihnout věrně ducha té věci. Dužnatá, chapadlovitá hlava seděla na groteskním, šupinatém těle s jednoduchými křídly, avšak teprve celkové vyznění obrázku působilo otřesným a děsivým dojmem. Za postavou se pak na pozadí rýsovaly v nejasných náznacích stavby nelidsky obrovských rozměrů.

U této obskurnosti byly kromě výstřížků z novin přiloženy i poznámky napsané zřejmě nedávno rukou profesora Angella; nesnažil se o literární styl. Napohled nejdůležitější dokument byl opatřen nadpisem KULT CTHULHU, pečlivě vyvedeným tiskacími písmeny, aby snad to neznámé slovo někdo nepřechetl nesprávně. Rukopis byl rozdělen na dvě části, ta první byla nadepsána „Sen a výklad snu H. A. Wilcoxe, Thomas Street 7, Providence, Rhode Island“, ta druhá potom „Vyprávění inspektora Johna R. Legrasse, Bienville Street 121, New Orleans, Louisiana, schůzka Amer. archeolog. spol. z r. 1908 – Poznámky k témuž a zpráva prof. Webba“. Ostatní rukopisy měly formu stručných poznámek, některé obsahovaly popisy podivných snů různých osob, v dalších se citovaly teosofické knihy a časopisy (zejména *Atlantida a ztracená Lemurie* od W. Scotta-Elliotta), zbytek se týkal starých tajných společností a neznámých kultů a přinášel komentáře a odkazy na pasáže z mytologických a antropologických děl tak zásadního významu, jako je Frazerova *Žlutá ratolest* či *Čarodějnický kult v západní Evropě* od slečny Murrayové. Výstřížky se povětšinou týkaly neobvyklých duševních chorob a případů davové hysterie a šílenství na jaře roku 1925.



První část hlavního dokumentu obsahovala velice zvláštní příběh. Vyšlo v něm najevo, že 1. března 1925 navštívil profesora Angella hubený snědý mladík, neurotického vzezření a velice rozrušený, a přinesl s sebou pozoruhodný hliněný basreliéf, který byl zcela zřejmě čerstvý a ještě vlhký. Na mladíkově vizitce stálo jméno Henry Anthony Wilcox a můj prastrýc v něm rozpoznal nejmladšího potomka z významné rodiny, s níž se trochu znal. Vzpomněl si, že mladík nějakou dobu studoval sochařství na umělecké škole v Rhode Islandu a žil sám ve francouzském domě Fleur-de-Lys nedaleko tohoto ústavu. Wilcox byl předčasně dospělý mladý muž s pověstí génia, avšak značně výstřední povahy, neboť od dětství budil pozornost

podivnými příběhy a neobyčejnými sny, jež míval ve zvyku vyprávět. Sám o sobě prohlašoval, že je „psychicky hypersenzitivní“, avšak obyčejní lidé z onoho starobylého obchodního města ho prostě odbývali jakožto „podivína“. S lidmi ze své společenské vrstvy se nikdy příliš nestýkal, postupně vymizel z povědomí veřejnosti a znala ho jen skupinka umělců z okolních měst. Dokonce i Klub umělců v Providence, úzkostlivě dbající na své konzervativní smýšlení, nad ním zlomil hůl.

Při této návštěvě, jak stálo v profesorově rukopise, mladý sochař hostitele rázně požádal, aby mu s pomocí svých archeologických znalostí pomohl rozluštit hieroglyfy na basreliéfu. Vyjadřoval se nepřítomným, povzneseným tónem, v němž se zračilo pozérství a který vzbuzoval nelibost; můj strýc tedy projevil ve své odpovědi jakousi příkrost, už proto, že tabulka byla očividně nová a vylučovala každou spojitost s archeologií. Odpověď mladého Wilcoxe udělala však na strýce takový dojem, že si ji zapamatoval a pak i doslova zapsal. Bylo to fantaskní, básnivé prohlášení, pro mladíka zřejmě zcela typické. Pravidl: „Ovšemže je nová, vždyť jsem ji zhotovil této noci ve snu o podivných městech; sny jsou však starší než zadumaný Týros neb zahlobaná Sfinga neb zahradami věnčený Babylon.“

Teprve pak začal vyprávět ten nesouvislý příběh, jenž se vynořil ze snící paměti a jímž si získal horečnatý zájem mého strýce. Noc předtím nastalo slabé zemětřesení, nejsilnější, k jakému v Nové Anglii došlo během uplynulých několika let, a na Wilcoxovu představitost to významně zapůsobilo. Když usnul, zdál se mu nevídaný sen o velikolepých obřích městech z titánských kvádrů a monolitů rozrážejících nebesa, jež byly potaženy zeleným šlemem a čišela z nich zlověstná skrytá hrůza. Stěny a sloupy byly pokryty hieroglyfy a z jakéhosi neurčitého místa někde

dole přicházel hlas, jenž nebyl hlasem; byl to spíše nejasný pocit, jaký jen fantazie mohla přetvářet ve zvuk, který on se však přesto pokusil zachytit jakožto shluk téměř nevy-slovitelných hlásek: „*Cthulhu fhtagn*“.

Tento shluk hlásek se stal klíčem ke vzpomínce, jež profesora Angella vzrušila a rozčílila. Jal se sochaře vyslýchat s precizností vědce a s téměř fanatickou úporností studoval basreliéf, na němž – jak se dozvěděl – mladík celý prokřehlý, oblečený jen v pyžamu, pracoval, dokud se překvapeně neprobudil. Jak Wilcox později vypověděl, můj strýc klnul na svůj vysoký věk, jehož vinou jen pomalu luštil jak hieroglyfy, tak obrazové motivy. Mnohé jeho otázky připadaly návštěvníkovi nemístné, zejména ty, jimiž se ho starý muž snažil spojit s podivnými kulty a společnostmi; zejména nemohl Wilcox pochopit opakované prosby o zachování mlčenlivosti, jimiž ho strýc zavazoval jakožto podmínkou pro přijetí do jakéhosi rozsáhlého mystického či pohan-ského náboženského spolku. Když se profesor Angell pře-svědčil, že sochař vskutku neví nic o žádném kultu či systé-mu tajných věrouk, zahrnul alespoň návštěvníka žádostmi, aby mu napříště podával zprávy o dalších snech. Naléhání přineslo ovoce, neboť za popisem onoho prvního setkání se v záznamech objevují zprávy o mladíkových každoden-ních návštěvách, během nichž spojoval podivuhodné útrž-ky svých nočních fantazií, jejichž jádro vždy tvořily jakési strašlivé vidiny temných a slizkých kamenů, s podzemním hlasem či cíleně modulovaným křikem, který tak záhadně působil na smysly a jež nebylo možno popsat jinak než jako blábolení. Dva nejčastěji opakované zvuky bylo mož-no přibližně vyjádřit shlukem hlásek „*Cthulhu*“ a „*R'lyeh*“.

Dne 23. března se Wilcox neobjevil, pokračoval ruko-pis; dotazováním v místě jeho přechodného bydliště bylo zjištěno, že ho zachvátila jakási podivná horečka a byl

převezen do rodinného sídla ve Waterman Street. Celou noc prý křičel, až probudil několik dalších umělců, kteří v budově žili, a od té doby setrval střídavě výhradně v deliriu nebo bezvědomí. Strýc okamžitě telefonoval rodině a pak už nespustil případ z dohledu. Často navštěvoval v ordinaci na Thayer Street doktora Tobeye, neboť se dozvěděl, že má pacienta na starosti. Mladíkova citlivá mysl očividně prodlévala v podivných představách, a když o nich lékař hovořil, občas krčil rameny. Představy se již netýkaly jen obrazů, jež se mu zjevovaly i dříve, ale nyní se točily převážně kolem obrovské, „na míle vysoké“ stvůry, jež pomalu kráčela či se těžkopádně přesouvala. Nikdy ji dopodrobna nepopsal, ale občasné výkřiky, které doktor Tobey profesorovi opakoval, strýce přesvědčily, že musí být totožná s onou záhadnou příšerou, kterou se sochař pokusil vypodobnit ve spánku na hliněném basreliéfu. Zmínka o tomto stvoření, dodal lékař, vždy předcházela stavu hluboké letargie, do níž mladý muž upadal. Podivné bylo, že mladíkova tělesná teplota nebyla nijak příliš zvýšená, ačkoli jinak vše nasvědčovalo tomu, že se jedná spíše o skutečnou horečku než o nějakou duševní chorobu.

Dne 2. dubna kolem třetí hodiny odpolední náhle všechny příznaky Wilcoxovy nemoci zmizely. Zpríma se posadil na posteli, velice se divil, že je doma u rodičů, a nevěděl zhola nic o tom, co se s ním dělo, ať už ve snech či ve skutečnosti, od noci z 22. března. Lékař ho prohlásil za zdravého, takže mladík se vrátil po třech dnech do svého přechodného bydliště. Profesoru Angellovi však už nemohl být nápomocen. Jakmile se uzdravil, zmizely také všechny stopy po oněch zvláštních snech a po týdnu naprosto bezvýznamných a zbytečných popisů zcela všedních snů strýc přestal jeho noční vidiny zaznamenávat.

První část rukopisu zde končila, avšak odkazy k ně-

kterým neutříděným zápiskům mi poskytly četné náměty k přemýšlení – dokonce tolik, že jedině můj hluboce zakořeněný skepticismus, jenž tehdy formoval mou filosofii, může poskytnout omluvu pro to, že jsem k mladému umělci i nadále pocítoval nedůvěru. Mám na mysli takové poznámky, jež obsahovaly popisy snů různých osob z období, v němž Wilcoxe navštěvovaly ony podivné vize. Můj strýc podle všeho rychle rozvinul širokou pátrací síť mezi všemi svými přáteli, jichž se mohl vyptávat, aniž by to považovali za neomalené, a žádal po nich den co den záznamy jejich snů a také kalendářní data všech pozoruhodných vidin za určitou dobu nazpátek. Jeho požadavky se setkaly s různou odezvou, ale přinejmenším musel obdržet více odpovědí, než by mohl obyčejný člověk bez pomoci sekretáře zvládnout. Tato původní korespondence se nezachovala, jeho poznámky však obsahují důkladný a smysluplný výtah. Lidé představující ve společnosti i obchodě šedý průměr – tradiční „sůl země“ Nové Anglie – mu poskytli téměř výhradně negativní výsledky, ačkoli i zde se tu a tam vyskytly ojedinělé případy tíživých, ale nezřetelných nočních můr, všechny mezi 23. březnem a 2. dubnem, kdy byl mladý Wilcox v deliriu. Vědecky založení lidé byli ovlivněni jen nepatrně více, zachovaly se pouhé čtyři mlhavé popisy prchavých pohledů na podivné krajiny, a v jednom případě dotyčný zmiňuje pocit hrůzy z čehosi nadpřirozeného.

Nejobsažnější odpovědi přišly od malířů a básníků a umím si představit, jaká panika by vypukla, kdyby své zápisky mohli vzájemně porovnat. Vzhledem k tomu, že jsem neměl k dispozici původní dopisy, napůl jsem autora výsledné kompilace podezíral, že kladl sugestivní otázky anebo že korespondenci následně upravil tak, aby byla v souladu s tím, co chtěl vyzískat. Proto jsem se i nadále držel

své domněnky, že se Wilcox nějak dostal k informacím, jež strýc znal již zminula, a snažil se stárnoucího badatele obalamutit. Odpovědi umělců se skládaly ve znepokojivý příběh. Většinou z nich se za noci mezi 28. únorem a 2. dubnem zdály velice bizarní věci a intenzita snů závratně vzrostla v době, kdy byl sochař v deliriu. Více než čtvrtina z těch, kteří odpovídali, popisovala scény a zvuky dosti podobné těm, které líčil Wilcox; někteří se svěřovali s pocitem pronikavého strachu z obří bezejmenné bytosti a ti nejcitlivější ji i viděli. Jeden případ, v poznámkách zachycený s mimořádným důrazem, byl obzvlášť smutný. Ten člověk, dobře známý architekt se sklony k teosofii a okultismu, propadl prudkému šílenství v téže době, kdy byl mladý Wilcox posedlý, a o několik měsíců později zesnul; celou tu dobu přitom nepřestával žadonit, aby ho zachránili před uprchlými zplozenci pekla. Kdyby byl můj strýc označoval jednotlivé případy jmény místo pouhými čísly, mohl jsem se pokusit o spolupráci a vlastní výzkumy; takto se mi jich podařilo vypátrat jen několik. Nicméně ti všichni plně potvrdili pravdivý obsah poznámek. Často jsem si říkal, zda každý, kdo se podrobil profesorským výzkumům, pociťoval stejný podivný zájem, jako těch několik, jež jsem našel. Bude však jedině moudré, jestliže se jim nikdy nedostane žádného vysvětlení.

Výstřižky z novin, jak jsem se už zmínil, se týkaly případů hysterie, mánie a šílenství z daného období. Profesor Angell zřejmě musel najmout výstřižkovou službu, protože počet výstřižků byl ohromný a zdroje pocházely z různých míst po celé zeměkouli. Byl tu případ noční sebevraždy v Londýně, kdy osamělý spáček vydal strašlivý výkřik a vyskočil z okna, byl tu zmatený dopis adresovaný šéfredaktorovi jednoho latinskoamerického listu, v němž nějaký fanatik ze svých vidin věští katastrofickou budoucnost.

Byla tu reportáž z Kalifornie, popisující kolonii teosofů, hromadně oděných do bílých hávů v očekávání jakéhosi „slavného naplnění“, k němuž stále nedochází, a byly tu články z Indie zdrženlivě referující o vážných nepokojích mezi domorodci, k nimž došlo koncem března. Na Haiti v tu dobu vzrůstá počet rituálů vúdú a zpravodajové v Africe hlásí velké vzpoury. Americké úřady na Filipínách mají ve stejném období potíže s některými kmeny a v noci z 22. na 23. března dav hysterických Levantinců napadá policisty v New Yorku. Také západní Irsko je plné divokých zvěstí a smyšlenek a na jarním salónu v Paříži roku 1926 vystavuje ztřeštěný malíř jménem Ardois-Bonnot blasfemickou *Krajinu snů*. Záznamy o nepokojích v ústavech pro duševně choré jsou tak četné, že komunita lékařů snad jen zázrakem nezaznamenala všechny ty podezřelé podobnosti a nevyvodila mylné závěry. Byla to tedy velice podivná hromada výstřížků a dnes už sotva chápu svůj lhostejný nezájem, s nímž jsem ji odložil stranou. Jenže tenkrát jsem byl přesvědčen, že mladý Wilcox znal ty dávné události, na které profesor narážel.

II. PŘÍBĚH INSPEKTORA LEGRASSE

Ty dávné události, kvůli nimž můj strýc přikládal takový význam sochařovým snům a jeho basreliéfu, představovaly obsah druhé části strýcova rozsáhlého rukopisu. Pochopil jsem z něj, že profesor Angell už měl jednou tu čest spatřit pekelné rysy té bezejmenné stvůry, že už jednou zkoumal ty záhadné hieroglyfy a slyšel ony zlověstné slabiky, jež bylo možno přibližně reprodukovat jako „Cthulhu“. A to vše se odehrálo za tak pohnutých a strašných okolností, že se není co divit strýcovi naléhání, s nímž mladého Wilcoxe zasypal otázkami a prosbami o další informace.

Stalo se to roku 1908, před sedmnácti lety, když se v St. Louis konala výroční schůze Americké archeologické společnosti. Profesor Angell byl, vzhledem ke své autoritě a znalostem, důležitým účastníkem všech jednání a býval také mezi prvními, na něž se přichozí obraceli, aby využili příležitosti a požádali o upřesňující odpovědi a řešení odborných problémů.

Nejvýznamnějším hostem se tentokrát stal nenápadně vyhlížející pán středního věku, který se velice rychle ocitl ve středu pozornosti celého setkání, neboť vážil cestu až z New Yorku, jen aby získal určité informace, jež byly v místě jeho působitě nedosažitelné. Jmenoval se John Raymond Legrasse a povoláním byl policejní inspektor. Předmět, kvůli němuž na schůzi přijel, přivezl s sebou; byla to bizarní, odpudivá a očividně velice starobylá kamenná soška, jejíž původ nedokázal určit.

Inspektor Legrasse se o archeologii samozřejmě vůbec nezajímal. Jeho snahu původ sošky objasnit vedly motivy čistě profesní. Ona modla, záhadný fetiš, či co to bylo, byla zajištěna několik měsíců předtím v lesnatých močálech jižně od New Orleansu při zátahu na domnělý rituál vúdú; policisté však na místě narazili na obřady tak výlučné a odporné povahy, až si i oni museli přiznat, že zakopli o temný kult jim doposud neznámý a nekonečně ďábelštější než ty nejtemnější spolky afrických vúdú. O povaze kultu nedokázali vůbec nic odhalit; měli k dispozici jen vyhýbavé a neuvěřitelné historky získané od zadržených. Policie proto vkládala naděje do kunsthistorické expertizy, která by mohla pomoci určit význam onoho děsivého symbolu a vystopovat kult až k jeho zdroji.

Inspektor Legrasse se nikterak nenadál, že jeho prosba vyvolá takovou senzaci. Jediný pohled na onen předmět shromážděným stačil, aby všechny účastníky uvrhl

do stavu napjatého vzrušení. Bez meškání se srotili kolem a zírali na drobnou figurku, jejíž naprostá neobvyklost a závratně starobylé vzezření jasně naznačovaly, že někde ještě musejí existovat neobjevená naleziště. Děsivý artefakt nepřipomínal žádný známý sochařský styl, a zdálo se, že celá staletí, ba dokonce tisíciletí vyznačují z povrchu toho matného nazelenalého kamene záhadného původu.

Figurka konečně pomalu přecházela od jednoho odborníka k druhému, zevrubně a opatrně zkoumána; byla sedm až osm palců vysoká a svědčila o skvělém uměleckém zpracování. Představovala nestvůru vzdáleně antropoidního tvaru, ale s chobotnicovitou hlavou; její tvář byla změť chapadel, šupinaté tělo vypadalo pružné, přední i zadní tlapy byly opatřeny úctyhodnými drápy a ze zad jí vyrůstala úzká dlouhá křídla. Tvor, jenž se zdál vyjadřovat jakousi strašlivou a nepřírozenou zhoubu, byl celý poněkud napuchlý a zduřelý a zlověstně dřepěl na hranatém masivu či podstavci, pokrytém nerozluštitelnými znaky. Špičkami křídel se dotýkal zadní hrany kvádrů, zadní polovinou těla zabíral jeho střed a dlouhé zahnuté drápy pokrčených zadních nohou zatínal do přední hrany a zasahoval jimi až do čtvrtiny výšky piedestalu. Hlavonožcovitou hlavu natahoval kupředu, takže konečky obličejových chapadel se dotýkaly hřbetů mohutných předních pracek, které mu spočívaly na zdvižených kolenou. Celek působil znepokojivě živě a o to tísnivěji, že nebylo známo, odkud pochází. Stáří artefaktu bylo nepochybně obrovské, děsivé a nezměrné; avšak ani jediný rys nenaznačoval sebenepatrnější spojitost s žádným doposud známým uměním od počátků naší civilizace – a ostatně ani z žádné jiné doby. Naprosto ojedinělý a ničemu nepodobný artefakt byl zhotoven z neméně záhadného materiálu, neboť mýdlovitý, zelenkavě černý kámen se zlatavými a duhovými skvrnkami se nedal

přihradit k žádné v geologii či mineralogii známé odrůdě. Stejně tajemné byly i znaky na podstavci; nikdo z přítomných je nedokázal přiřadit ani k tomu nejjobecnějšímu lingvistickému typu, třebaže přítomna byla polovina nejvěhlasnějších světových odborníků na tomto poli. Stejně jako tvar té sošky a materiál i tyto znaky patřily k čemusi děsivě vzdálenému a dnešní lidské rase naprosto cizímu, k čemusi, co hrozivě vypovídalo o pradávných bezbožných cyklech života, na kterých se náš svět a naše představy nemohou nikterak podílet.

A přece, zatímco vzdělaní muži jeden po druhém potřásali hlavami a přiznávali porážku, mezi shromážděnými se vyskytl muž, který se domníval, že tvar té bytosti i ony znaky jsou mu záhadně povědomé, a který se jal s určitým zdráháním vyprávět podivnou historku. Tou osobou byl dnes již zesnulý William Channing Webb, profesor antropologie na Princetonské univerzitě, a nikoli bezvýznamný badatel. Před osmačtyřiceti lety podnikl profesor Webb výpravu do Grónska a na Island, kde umanutě pátral po jakýchsi runových nápisech, jež ale nenašel; po cestě nahoru podél pobřeží západního Grónska však narazil na izolovaný kmen či kult degenerovaných Eskymáků, jejichž náboženství – podivná forma uctívání ďábla – ho vyděsilo tím, jak bylo záměrně krvežíznivé a odporové. Eskymáci z jiných kmenů o tomto ritu téměř nic nevěděli a zmiňovali se o něm jen s krčením ramen; tvrdili, že pochází ze strašlivě vzdálených věků, z časů ještě před stvořením světa. Vedle neznámých obřadů a lidských obětí byl součástí toho kultu také podivný rituál, zasvěcený nejstaršímu, nejmocnějšímu ďáblu, zvanému *tornasuk*; profesor Webb si pořídil pečlivý fonetický záznam řeči staříckého *angedkoka* čili kněze-čaroděje a pokusil se převést zvuky do znaků latinky tak přesně, jak to jen dokázal. Ovšem největší důležitosti se

těšila modla, kterou tento kult uctíval a kolem které všichni tančili, jakmile se večernice za soumraku vyhoupla nad ledovcové útesy. Dle badatelova tvrzení se jednalo o hrubý kamenný basreliéf, na němž byl jakýsi šeredný obrázek a záhadné nápisy. A jemu to nyní připadá, prohlásil profesor Webb, že onen tvor na obrázku se ve všech základních rysech přibližně shodoval s podobou té bestiální bytosti, kterou má nyní vážené shromáždění před sebou.

Příběh vyvolal mezi shromážděním úžas a napětí, avšak pro inspektora Legrasse byly ony údaje vzrušující dvojnásob; začal tedy profesora Webba zahrnovat dalšími otázkami. Sám si zaznamenal ústní rituál od vyznavačů kultu, které jeho muži zatkli v bažinách, a nyní na profesora naléhal, aby si pokud možno vybavil zvuky, jež mezi těmi ďáblu oddanými Eskymáky zachytil. Poté provedli vyčerpávající srovnávací analýzu detailů a vzápětí na okamžik upadli do užaslého ticha, když se oba dva shodli na tom, že ty dva kulty pekla ze světů od sebe nezměřitelně vzdálených užívají naprosto stejně znějící větu. Jak eskymáčtí čarodějové, tak i kněží z louisianských močálů zpívali svým modlám přibližně toto – přičemž mezery mezi slovy jsou odhadovány podle přestávek typických pro frázování při hlasitém předříkávání:

Ph'nglui mglw'nafh Cthulhu R'lyeh wgah'nagl fhtagn.

Legrasse byl proti profesoru Webbovi o krok napřed, neboť někteří ze zadržených míšenců mu opakovali, co jim starší vyznavači prozradili o významu oněch slov. Zpěv tedy podle jejich údajů vyjadřoval asi toto:

Ve svém domě v R'lyehu mrtvý Cthulhu vyčkává v snách.

A potom, na naléhavou prosbu všech přítomných, vylíčil inspektor Legrasse tak podrobně, jak to jen bylo možné, svoje zážitky s vyznavači v močálech; příběhu, který vyprávěl, můj strýc podle všeho přikládal hluboký význam. Byl to příběh, který jako by vypadl z těch nejdivočejších snů mýtotvůrců a teosofů a který odhaloval překvapující stupeň rozvinutosti představ o kosmu u takových polodivochů a vyvrhelů, u nichž by se to dalo čekat nejméně.

Dne 1. listopadu 1907 dolehly na policejní stanici v New Orleansu zoufalé prosby z oblasti lagun a močálů na jihu. Zdejších osadníků, většinou prostých, ale bodrých potomků Lafitteových mužů, se zmocnil čirý děs z čehosi neznámého, co na ně za nocí útočí. Muselo za tím být vúdú, ale vúdú mnohem horšího druhu, než s jakým se doposud setkali; několik jejich žen a dětí zmizelo od chvíle, kdy se začalo rozléhat neustávající bušení děsivého tamtamu, vycházející z hlubin černých, duchy obývaných lesů, do nichž se nikdy žádný z osadníků neodvážil. Nesl se odtamtud nepřičetný křik a drásající nářek, zpěv, z něhož tuhla krev v žilách, a bývalo vidět vzdálený mihotavý plápol dábelských ohňů. A jak se odvážil dodat přestrašený posel, lidé už to déle nesnesou.

Skupina dvaceti policistů se tedy ve dvou žebříňácích a automobilu vydala v pozdním odpoledni na cestu. Roztřesený osadník jim posloužil jako průvodce. Dospěli do míst, kde sjízdná cesta končila, vystoupili a několik mil se plahočili po svých v tichu hrozivých cypřišových hvozdů, kam nikdy nepronikl denní jas. Znepokojovaly je ohavné kořeny a zhoubné, visící cáry pavučin louisianského mechu a jejich sklíčenost, kterou vyvolával každý zmrzačený strom a ostrůvek hub, jen zvětšovaly hromady slizkých kamenů a pozůstatky rozpadlých zdí, jež naznačovaly přítomnost jakéhosi příšerného obyvatelstva.